

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Franciškanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

# UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverljivi

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna številka 1 Din. Članstvo „Pov. UJU“ — Ljubljana ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 250 od petih vrst. Ineradni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

## Volonterke — redive?

Med vojno in tudi že prej smo imeli posebno — pasmo učiteljic, takozvanih volonterk ali prostovoljk. Te uboge učiteljske pare so prevzele pouk ali v celotnem razredu ali pa vsaj toliko ur na teden, da so si zagotovile predpisano prakso, ki jo zahteva zakon kot predpogoj za pristop k izpitu učne usposobljenosti, brezplačno. Na mnogih šolah se je ta način učiteljskega suženjstva tako ukoreninil, da je bilo po prevratu treba prav močne megle za odpravo te na videz tako nežne cvetke iz vrta naše šolske uprave. Res nežna cvetka je bilo tako tlačenje: uboga maturantinja je bila vesela, da je imela razred, prizadeti faktorji šolske uprave pa so bili ponosni na tak silno cen način razširjanja šol; oče pa, ki je upal dolga leta hčerinega študija na razbremenitev svojega žepa, je bil končno tudi vesel, če se mu je posrečilo, hčerko spraviti na domači šoli v neplačano službo. V daljni daljavi mu je brlel slaboten up, da dobi prej ali slej plačano mesto.

Že nekaj let ne poznamo več v Sloveniji volonterk ali prostovoljk in ne govorili bi danes o tem, ko bi se v zadnjem času ne bila ta rastlina zopet pojavila med nami in to v še slabši luči nego prej.

Pričetkom tekočega šolskega leta je »vladna« redukcija posegla tudi v šolsko službo v Sloveniji in marsikak učitelj ali učiteljica z naslovom »stalni brez mesta« je odletel, ker v proračunu ni bilo kreditja. Izšla je tudi naredba, da se imajo vršiti nameščanja novih učnih oseb različno, n. pr. na tem bregu reke Drave (ali morja kake druge reke) drugače nego na drugem bregu. Ustanovile so se tudi razne kategorije »aspirantov« na učna mesta, n. pr. že »odleteli« t. j. že odpušteni in »novi« t. j. najnovejši lastniki zrelostnih izpizneval, ki še niso bili nikoli nameščeni.

In zgodilo se je sledeče: V lepem kraju »na desnem bregu Drave« (hočem reči v porečju Drave, ne tik nje), je zapustila »stalna učiteljica« s stalnim mestom, t. j. že nad 20 let službe definitivna, svoje mesto, ker se je omožila, (da ni dobila pokojnine, je drugo poglavje, ki bi tudi bilo vredno širšega zanimanja). Nepričakovano izpraznjeno mesto, ki v proračunu gotovo takrat ni bilo črtano,

je pa smela zasesti šolska oblast začasno samo s kako učno osebo iz kategorije »že odletelih«, t. j. reduciranih, ki so imele kot »stalne učne osebe« kako »nestalno mesto«: novopečeni lastniki zrelostnih izpizneval niso imeli pravice do tega mesta.

Pa čudo! Izmed »odletelih« se ni nihče javil za to mesto (dobili so med tem večinoma pri raznih podjetjih boljše plačana mesta) in grozila je nevarnost, da ostane razred brez učitelja. Na veliko srečo naših šolskih oblasti pa živi v nekem mestu profesor državne gimnazije, katerega hčerka je junija 1923 naredila na učiteljskem zrelostni izpiti ter čakala na službo. Ali bila je novopečena in za take ono mesto ni prosto. Pa gospod profesor, ki ima skrbeti še za par drugih otrok, med temi enega na univerzi, ni tak črnogled obupanec, kakor se jih danes toliko potika po Sloveniji; ne, on je navzlic vsem dožitkom v uradniških krogih še vedno optimist, tak optimist, da ga je zavidati za to lastnost. Kratkoterminalno verjel, da bi mesta, ki se zanj ni nihče izmed »odletelih« oglasil, ne dobila njegova hči. Potrkal je na primernih mestih in — njegova hčerka je dobila službo na omenjeni šoli, a ne kot »stalna učiteljica brez stalnega mesta«, ampak kot »prostovoljna učiteljica brez vsake plače«. »Seveda«, so dejali gospodje, »volonterka je le v začetku, v teku par mesecev dobi plačo za ves čas.« In šla je hčerka delat tlako tja v ozračje divnega Boča, oče plačuje za njo hrano in stanovanje, vrača nekaj sto kron mesečno na račun za sedanjega učitelja preveč prejete družinske doklade, vzdržuje visokošolca v Ljubljani ter z ostankom strada doma v družbi soproge in ostalih otrok.

Vprašamo: zakaj se iz proračunske postavke za stalno učno mesto, ki ga je zapustila definitivna učiteljica, ne plačuje sedanjemu učitelju normalna nagrada? Ali mislijo gospodje, da je treba res ves optimizem in idealizem ubiti? Kaj mora tudi take malenkostne slučaje šolske uprave petrificirati vladni birokratizem? Ali res puste gotovi gospodje srce doma, ko gredo v urad?

To je sramota! Če vam ljudje služijo, jih tudi plačajte, drugače jih ne izrabljajte!

rom in s ponosno zavestjo, da je njegova volja jača in odpornejša kakor naval skrb in težav. Ko mu je pred dvema letoma naglo umrla hči učiteljica Minka, ta odlična in vzorna slovenska žena, se je globoka rana odprla v njegovi duši, toda vsaj na zunaj ni nikoli kazal one bolečine, ki razodeva obupno žalost očetovega srca. Janko je bil značajna, kremenita, samozavestna osebnost, ki je dobro in zlo sprejemala z isto ravnodušnostjo, kakor da se ji je iz duše odražala govorica njegovega nazora: »Saj mora tako biti!«

Bil je vsestransko naobrazan mož tolikih sposobnosti in takih družabnih oblik, da je bil v vsaki družbi radostno pozdravljen gost. Mnogokdaj in marsikje smo se zbrali zaradi njega, da smo pozabili na težave sedanjosti, sanjali in se razgovarjali o svojih načrtih in gradili lepšo bodočnost onim, ki prihajajo za nami. Janko je bil duhovit debater, ki se je lotil vsakega vprašanja s pogumom in smelostjo visoko inteligentnega moža. Za svoje nazore se je ogreval z izredno doslednostjo in vztrajnostjo in je dostikrat podčrtaval svoja izvajanja in svoje ugovore z ostro ironijo in z zdravim, nikoli banalnim dovtipom. Bil je poštenjak prvega reda, čistih rok in nesebičnih namenov, vsekdar in proti vsakemu odkritosrčen, dovteten za vse, kar je lepega in dobrega. Koncept njegovega življenjskega nazora je bil široko razgrnjen, plemenit in svobodoljuben, ker mu ga je narekovala temeljita in resnična lastna socialna izobrazba in vzgoja. Krivica, storjena komurkoli, ga je bolela bolj, nego krivica, ki bi jo čutil sam na lastni koži. Njegovo blago srce je objemalo vse ljudi, med sirot-

## Više života!

(Posvečeno mladim kolegom.)

Ništa nije tako zanosno kao mladost, i ništa nije tako veliko kao mladenačka snaga i vatra u borbi za ideal, kojega ne priznaje vreme!

Mladost — idealnost — zanos i snaga najvernije su prijateljice i najbliže sestre, pa ih teško naći razdružene. To je ono opevano sretna doba, kad se duboko u srcu utisnu trajne i najlepše uspomene celog života. To je proleće života, koje je u najlepšem cvatu od 17.—25. godine. Organizam ide svom potpunom razvitku, a oduševljenje i zanos kipe na vrhuncu svoje moći. Duševne i telesne moći rastu jakim zamahom potpunoj stalnosti, jačini i samostalnosti. Karakter se očeličuje i postaje neovisan.

Nepromenljiv prirodni zakon je: sve što je mlado nije razvito, niti savršeno. Za zdravi razvoj treba delovati na sve duševne moći, da dođu do snage i jačeg delovanja. Zato treba u tim godinama jakog poticaja, treba potpore i primera. Treba piriti mladenačku vatrenu dušu, da ne ugasne u njoj ona sveta iskra za sve što je uzvišeno i lepo. U tim godinama svršava mladić srednju, ili stručnu školu, pun fantastičnih planova i idealnih nacrti: o životu, oitelji, društvu, državi i. dr.

Prvi korak u slobodan život je vrlo odlučan i sudbonosan za svakoga. Pukli su lanci školske neusmiljene discipline, bezvredni su mrki pogledi strogih profesora. Nema više karcera, nema ni »drugog reda«. Sloboda — sloboda! svud se odjekuje! Mnogomu i mnogomu rasprši već prvi njezin dah sve te lepe zračne kule, koje je sagradila mladenačka sanjarska fantazija. Te se ruševine ispune novim slikama razvratnog slobodnog života. Jedan istisne drugoga!

Oni daci, koji nastavljaju svoje nauke na svenučilištu, njihov je put u život mnogo lakši. Oni prolaze u grad, među bivše

saučenike, među omladinu, punu energije, pothvata i rada. Tu ima dobrih primera, poticaja i na pretek natecanja i tako svaki napne svoju duševnu snagu, da ostvari svoje lepe mladenačke sanje.

S nama nije tako. Mi — u velikoj većini — dolazimo u mirno, tiho selo, daleko od života i prometa. Celi je ambijenat tih i miran, ko noć. Sve upravo pogodno da lagodno zaspiš u tvrde sentimentalne sne. Tu nema kazališta ni koncerta, nema burnih političkih skupština, ni manifestacija, nema srednjoškolskih derana ni išta drugoga, što bi manifestiralo, što bi barem za čas razuliralo svoju punu, životnu besnu snagu, što svaku mladu energiju podstiče, podbuda, okrepi i osnaži na življu delatnost i snažniju aktivnost u svakom intelektualnom radu. Nas odmah, tekars se udaljimo od zelenog stola, obuzme seoska tišina i stoletna konservativnost, bez poticaja i okolina malih sitnih ambicija. Tko da se odupre vekovima? Tko da sve to svlada? Zar 18-godišnji mladić bez životnog iskustva! Preteški je to teret, prevelika je to borba!

Očajavati i klonuti ipak ne treba! Polako, druže, i svladat ćeš sve!

Nepobediya je istina: spoljašnje prilike ne stvaraju talente. Razvijanje se nikad ne čini od spolja unutra, već obratno. Spoljašnje prilike su samo sporedne, one pomažu, ili odmažu i to manje nego se obično misli. I za to ne treba deliti učitelje: na one što stanuju u gradu i one što stanuju u selu. Oni se mogu podeliti samo na dve kategorije: na one energične, što ozbiljno rade, i one slabe, koji ne umeju da rade. Oni prvi ma gde bili, oni će sa malo sredstava činiti čuda i njihova energija počet će stvarati sredstva. Oni drugi, neka su im na raspoloženju sve biblioteke ne rade ništa, niti će ikada raditi.

(Nastavit će se.)

## Ferijalni Savez učiteljstva.

—i V. okrožnica P. P. F. S. v Ljubljani. Dne 29. in 30. dec. 1923 se je vršila v Beogradu božična seja U. O. F. S. Iz poročila odbornikov je bilo razvidno, da

se je naša organizacija v letošnji poslovni dobi pridobila trdna tla, predvsem z upanje pri odličnih krogih. Članov je skupaj 2700, pri čemer odpade na Slovenijo 1100. V. O. je bil glede l. v. ozn. olajšav v informiran sledeče:

## LISTEK.

### Posmrtnica Janku Likarju.

Zavesa je zdrknila navzdol, nenadoma je padlo solnce za gore, konec je pravde! Dne 17. t. m. je poslal v tiskarno pismo, kjer pravi: »Sinoči sem se dvignil prvičkrat v svoji bolezni malo časa iz postelje. Pa sem se onesvestil v kuhinji pri mizi. Če bi ne prišel nikdar več k zavesti, to bi bila — krasna smrt! Pozdravi vse, ki jih imam rad, in to ste vsi!« —

Naslednjega dne se je onesvestil še enkrat — poslednjikrat. Prebudil se ni več, in zadnji njegov pozdrav, sporočen tikoma pred smrtno, veljaj vsem, ki so ga poznali! Rad je imel vse, zakaj sovraštva ni bilo nikoli v njegovem srcu. Za nedeljo popoldne je želel povabiti k sebi ožji krog prijateljev, v ponedeljek pa zopet na delo! Res smo prišli, mnogo nas je bilo: tovariši, prijatelji, znanci, nekdanji učenci, pevci... Zgodilo se mu je po volji!

Seznanila sva se pred dobrimi tridesetimi leti, ko je še učiteljval na barjanski enorazrednici, odkoder je prihajal večkrat v Ljubljano, kjer smo se pogosto shajali na sejah, zborovanjih in v prijateljski družbi. Ko se je preselil z Barja v Ljubljano, so bili ti sestanki rednejši. Življenje je bilo težko. Materialne nepravilnosti so trdo pritiskale nas vse, a kdor je imel številno rodovino in otroke po mestnih in visokih šolah, je omahoval pod pezo razmer. Vse do zadnjih let se je naš Janko krepko boril z nemilo materialno usodo. A vse udarce je prenašal z junaškim mi-

nike bi sopal dobrote s polnimi rokami. Čutil je z vsemi, najbolj pa je bil naš!

Naš je bil z vsem svojim bistvom, s pošteno dušo, z vedro glavo, z delovno roko. Popolnoma se nam je posvetil, da, noč in dan mu je bil v mislih napredek in razvoj naših ustanov, našega stanu in našega šolstva. Naš je bil vedno in ves! Spretno, iskreno besedo nas je bodril in vnel, s pesmijo je vplival v nas ponos in radost — dajal in dal nam je vse, kar je znal in zmogel najlepšega in najboljšega. Njegovemu prijateljstvu sta dajali brez-pogojna zvestoba in žrtvujoca se vdanost znak in izraz klasične veličine, ki je bila toliko lepša, ker je ležala kot biser v duši skromnega, pozitivno ustvarjajočega prosvetnega delavca.

Zato pa zdrknj navzgor, zavesa, da nam ostane lep, čist in svetel spomin nanj, ki je mrtev v zemlji, a živ v naših srcih!

Janko Likar je bil rojen 13. maja 1864. v Postojni. Leta 1884. je dovršil državno učiteljsko v Ljubljani in napravil maturo. Skrbel je tudi nadalje za izpopolnjevanje svoje izobrazbe in se zanimal za literaturo na vsakem polju. L. 1886. je napravil usposobljenostni izpit; v letih 1906. in 1907. je obiskoval risarski tečaj za poučevanje na obrtno - nadaljevalnih šolah na drž. obrtni šoli v Ljubljani in postal s tem usposobljen tudi za te šole.

Prvo službo je nastopil l. 1884. kot provizorični učitelj v St. Jurju pri Izlakah v litjskem okraju, kjer je postal l. 1887. definitivni vodja šole. Leta 1891. je postal voditelj šole na Barju, od kjer je prišel l. 1899. na II. mestno deško osnovno šolo v

Ljubljani. Služboval je na to še od l. 1911. do upokojitve l. 1923. na IV. mestni deški osnovni šoli v Ljubljani. Pokoja ni užival dolgo, ker mu je 18. januarja 1924 usoda prestrigla nit življenja.

Pokojni Janko Likar je bil jako delaven na organizacijskem polju in je zaradi svoje izredne bistroumnosti in preudarnosti bil izvoljen v razne odbore. Do zadnjega je bil v odboru »Narodne šole«, od leta 1901. do 1903. je bil tajnik »Ljubljanskega učiteljskega društva«, dalj časa je bil tajnik »Slovenskega deželne učiteljskega društva na Kranjskem«, bil je svoječasno odbornik Učiteljskega konvikta in v upravnem svetu Učiteljske tiskarne.

Imel je tudi spretno pero. Več njegovih člankov je objavil Učiteljski Tovariš. Baval se je posebno z ocenami raznih publikacij; zanimiva so njegova društvena poročila in poročila z okr. učit. konferenc. Prvič ga navaja Učiteljski Tovariš med svojimi sodrujniki leta 1890. V prvih letih najdemo v U. T. sledeče njegove spise: Spisje na jednorazrednici (1890) — Knjige družbe sv. Mohorja (daljša razprava 1891) — Iz litjskega okraja (konferencija, tudi daljše poročilo 1891) — Iz Ljubljane (konferencija, leta 1892) — Z Barja (1893) — Henrik Pestalozzi (1896). Pisal je pa tudi pozneje večkrat v Uč. Tovariša. — Imel je tudi dober humor, kar je dokazal s svojim dopisom o Učit. kolektarju (Neratovem), ki ga je objavil v Učit. Tov. Prav spretno je tudi urejeval učiteljski »Ročni zapisnik« ali katalog, ki ga je izdala Učiteljska tiskarna v l. 1920. do 1923. Z vso vnemo je posvetil svoje delo v zadnjih letih povzdigi Učiteljske tiskarne.

I. Pravilnik za zniž. vožnjo izide v februarju in bo točno odločil pravice F. S. Vsled memoranda in intervencij V. O. je pomočnik Min. Saobr. dal zagotovilo, da bodo imeli ferijalci pravico na potovanja v grupah po dva (seveda se za te besede V. O. F. S. ne obvezuje, dokler ne izide pravilnik).

II. Znižane vožnje med letom. (Božič itd.) ne spada med ferijalna potovanja, ampak so pravice ubožnih dijakov. F. S. ima le kot stanovsko društvo pravo na izdajanje formularja za uporabo teh voženj. Če bo F. S. to legitimacijo še nadalje izdajal, zavis od okoliščin, vsekakor bo pa ločena od ferijal. legitimacije, na katero bodo imeli pravico le ferijalci-dijaki, kakor profesorji in učitelji.

2. O učiteljskem vprašanju: Izjava Min. Saobr.: Učitelji kot drž. uradniki nimajo nobene moralne pravice na olajšave, ki so določene le za ubožne dijake. (V ostalem glej točko 1./II.) Posluževali pa se bodo kot ferijalci fer. legitimacije.

Upr. odbor je odredil nadalje sledeče: 1. Zapisnik kongr. se postopoma natisne kot priloga Glasniku do konca leta. 2. P. F. S. naj vrnejo Centrali vse neuporabljene D. legitimacije in bodo zanje razdolžene. 3. V bodoče overja čl. izkaz P. P. te na podlagi takojšnjega vplačila. Rok za vpis se pomakne za 10 dni nazaj t. j. kdor se vpiše 20. v mesecu plača pristojbino za tisti mesec od 21. naprej že za sledeči mesec. P. P. overja za tekoči mesec le one izkaznice, ki dospejo do 25.!!! 4. Značke F. S., bo centrala naročila na podlagi naročil; zato naj vsaka podr. F. S. javi do 25. t. m. pribl. število znakov, ki bi jih rabila tekom 2. 3. let. Centr. bo na podlagi prijavitelne števila določila ceno, javila to P. F. S. in po odobrenju izvršila naročbo. 5. Glasnik izide do 1./II. P. F. S. naj na podlagi priloženih formularjev nabirajo pri trvdkih oglase za Glasnik, pri čemer imajo 5% provizije. S tem same zaslužijo in omogočajo tisk Gl. (Tudi članki in potopisi dobrodošli). 6. V centrali so preostale vel. slike III. kongresa à 40 Din. Naprošam P. F. S. naj vsaka naroči po eno. Slike so dobro uspele in so pri članstvu močno agitacijsko sredstvo. — Prosim tajnika ozir. blagajnika učit. P. F. S., da naročajo robo z naroč. listi in izrečno v dopisih, da ne bo nesporazumljen. Ferijalni pozdrav! V. Maček, s. r.

—f Zborovanje »Učit. F. S.« se je vršilo 29. decembra pr. l. v Celju. Da ni bilo zborovanje polnoštevilno, je mogoče krivda prepozno obvestilo v dnevnikih (polnoštevilnosti ni bilo tudi pri pokr. zboru F. S.) Glavna točka je bila: Stališče, ki ga naj zavzamejo učitelji-ferijalci na zadnjo okrož. pokr. pov. P. F. S. Zahtevali smo, da se nam z odlokom dovolijo vse ugodnosti, ki jih predpisujejo pravila F. S. Na tem zborovanju smo sklenili, da še enkrat in zadnjič resoliramo na »U. O. F. S.« v Beogradu.

Janko Likar je bil izredno prikupljiv, vega značaja, bil je dober pevec in spreten govornik ter prikupljiv družabnik.

E. Gangl.

## „Slovenski Narod“ o našem „Zvončku“.

(Slov. Nar., 15. jan. 1924 št. 13.)

»Zvonček«, list s podobami za slovensko mladino. Rodoljubna dolžnost nam je, da izpregovorimo danes o tem listu, saj je mladina up naroda. Kakoršno si vzgojimo mladino, tak bo v bodoče narod. Mladine pa nam ni vzgajati le doma in v šoli, nego je tudi s skrbno izobraznim čtvom.

Med mladinskimi spisi pa ima veliko vrednost »Zvonček«, ki stopa letos v jubilejno leto, ker že 25. leto izhaja pod spretnim vodstvom Engelberta Gangla, ki je sam spreten pedagog, pesnik in pisatelj. Zanimiv je pogled na vsebino ravno dovršenega 24. letnika. Med pesnimi nahajamo pesnico Anico, zastopano z 10 pesnimi, Janko Leban s 7, Miroslava Kunčiča s 6, Ivana Albrehta s 5 itd. Glavni povesti sta spisala Ivo Trošt. »Ratko Lipovec« in »Fran Erjavac«; »Zamorske narodne pripovedke, Janko Leban je prispeval 5 manjših povesti, Marica Bartolova 3, med drugimi povestničarji se odlikuje posebno Julij Slapšak, ki se prav po nepotrebnem skriva za razne psevdonime. Ponos »Zvončkovih« pisateljev je tudi Josip Vandot. Gledališke igre so bile 3, eno je spisal Tone Gaspari, drugo dr. Ivan Lah, tretjo Janko Leban. Razpredel: »Pouk in zabava« so v 24 letniku oskrbeli: Fr. Rojec, Janko Leban, Anton Le-

na »Gl. odb. UJU«, na ministrstvo prosvete in na ministrstvo saobračaja in čakamo odgovora do 1. marca. Mi nečemo miloščin, ampak zahtevamo samo to, kar učiteljem-ferijalcem pripada po pravilih F. S. pri katerih smo sodelovali tudi mi. Pokr. pov. F. S. je sporazumno z »U. O. F. S.« odgovorilo na našo zadnjo resolucijo:

1. Učitelji kot drž. uradniki nimajo nobene moralne pravice zahtevati vozne olajšave med letom, ker ta olajšava ni ferijalna, ampak splošno dijaška in ima s F. S. le toliko zveze, da F. S. izdaja slučajno D. leg. (Op.: To ni naša prva zahteva, ker se o Božiču in Veliki noči poslužujemo urad. legit.)

2. Učitelji kot člani F. S. bodo imeli pravico posluževati se fer. legit., ki izide na podlagi pravilnika o povlasticah — in sicer po obljubi ministrstva saobračaja po 2 (dva) v grupah.

Te ugodnosti bomo imeli z odlokom priznane, ko izide pravilnik v februarju. To nam zaenkrat zadostuje in pravilnika pričakujemo najkasneje do 1. marca. S tem bi bila stvar za nas ugodno rešena! Pričakujemo še večje agilnosti za ferijalno misel v mnogih učit. P. F. S. in več razumevanja pri mnogih okr. učit. društvih.

Za »Fer. sklad« se je pri fer. zborovanjih nabralo 60 Din od ferijalcev, ki hočejo tudi finančno podpreti in razširiti ferijalno misel. Ferijalna zahvala in slede naj fer. posnemovalci. — S. M., za učit. F. S.

—f Počitniški izlet. Sestanek počit. izleta se je združil z zborovanjem učit. F. S. Pokazal je ono navdušenje, ki je bilo v lanskih tozadevnih sestankih. Enoglasno smo sklenili, da te počitnice odpotujemo na Plitvička jezera in še dalje — do morja. Potovali bomo brez vsakega sporeda (petje, igra), kakor zadnje počitnice, torej ne bomo potovali kakor »medvedje z bobnom«, kakor pravi Pavliha. Dalje smo enoglasno sklenili, da potujejo z nami oni tovariši(ice), kakor lansko leto, le tov. (ice) tehničnih vzrokov imajo pristop. Javijo naj se na moj naslov. Upam, da bo urejeno tako, kakor lanske počitnice in da bom s člani počitniškega izleta v taki korespondenci kakor lansko leto. — Naprej za uresničenje naših načrtov! — S. Mrovlje, Črnomelj.

## Splošne vesti.

— Redukcija učiteljic ženskih ročnih del. Kakor izvemo je vlada reducirala vse učiteljice ženskih ročnih del in je ukinila tudi izpite za učiteljice ženskih ročnih del na obrtni šoli. Ne oziraje se na to, da je kršeno tukaj zajemeno pravo, je to zopet nov udarec, ki znači nazadovanje prosvete v Sloveniji. Stalne učit. ženskih ročnih del so bile nameščene na sistemizira-

nih mestih. Po uradniškem zakonu ohranijo vsi stalni učitelji s stalnim učnim mestom i nadalje svojo stalnost, torej ne pridejo pri redukciji sploh v poštev; po določbah istega zakona se ima vsa redukcija izvršiti najkasneje do 1. jan. 1924 in se imajo vsi oni, ki do tega dne ne prejmejo obvestila o redukciji, smatrati za prevedene. Vlada je s tem činom vrgla na cesto pri nas znatno število usposobljenih učiteljic; je s tem sama pogazila avtoriteto določb zakona, ker je očito postopala protizakonito. Pov. U. J. U. je storilo vse korake, da se ta ukrep še pred izvršitvijo preklicuje. Učiteljice žen. roč. del imajo pravico pritožbe na upravno sodišče.

— Protizakonita redukcija. Iz Beograda prihaja vest, da je vlada reducirala v Sloveniji vse učiteljice ženskih ročnih del, vse katehete in vse pomožne učitelje. Člen 224. zakona o državnih uradnikih ima v zadevi redukcije popolnoma jasno določbo, ki odreja: Najkasneje v štirih mesecih, ko je bil razglašen uradniški zakon (razglašen 1. septembra 1923) se mora izdati odlok, kateri izmed uradnikov se obdrže še nadalje v državni službi. Uslužbenec, o katerih se v tem času (torej do 1. januarja 1924) ne izda noben odlok, je smatrati za obdržane na njih položajih. — Poleg tega določa člen 224. glede učiteljstva še posebej sledeče: Ne postavljajo se na razpoloženje in ostanejo nadalje na svojih mestih: učitelji, ki niso smeli biti po dosedanjih zakonih ne premeščeni ne odpravljeni iz službe.

— Koliko učnih oseb bi prišlo pri zadnji redukciji v poštev. Pri redukciji po zadnjih vestih bi prišlo v poštev 102 učiteljice ženskih ročnih del, 58 pomožnih učiteljev in učiteljic in 22 stalnih katehetov.

— Protest proti redukciji učiteljic ženskih ročnih del je poslalo Poverjenišvo U. J. U. na predsedstvo U. J. U. in na ministrstvo prosvete v Beogradu.

— Na protest Pov. UJU smo prejeli iz Beograda brzojavno poročilo, da se je vsa zadeva redukcije obrnila na bolje. — Tudi listi so objavili tozadevno vest, da bodo vse te učne osebe znova nameščene.

— Zakon o narodnih šolah bo predložen narodni skupščini. Kakor poroča Narodna Prosveta je podpisan ukaz, s katerim se predloži skupščini projekt zakona o narodnih šolah. Zadnji čas se je z naglico delalo na tem zakonu. Redukcija se je končno izvršila in je bil definitivno določen tekst, ki pride v zakon. Tudi zadnji projekat je bil v načelnih točkah izpremenjen. Črtan je bil člen s katerim se ustanavlja 100 mil. fond v pomoč revnim občinam za zidanje in vzdrževanje šol in členi, ki govorijo o državnem vzdrževanju osnovnih šol. S tem je bil zakonski načrt v načelnih in temeljnih točkah poslabšan in izpremenjen na škodo šolstva in prosvete naroda. Tekst načrta zakona o narodnih šolah bo pomnožen v svrhu predaje narodni skupščini.

† Janko Likar, mestni učitelj v Ljubljani. V petek, dne 18. januarja t. l. popoludne ob pol 3. uri je nenadoma umrl v Ljubljani tov. Janko Likar, zvest in zaveden pristaš naše organizacije in agilen tovariš. Kljub že visoki starosti je bil izredno prožnega duha in je zasledoval napredek na vseh poljih. Njegova smrt nas je bridko zadela, ker smo pokojnega tov. Likarja prištevali med svoje najzvestejše pristaše, na katerega pomoč smo radi njegove visoke sposobnosti lahko vedno računali in ker nam ni iste nikdar odrek. Tov. Janko Likar je bil eden onih redkih mirnih in vztrajnih političnih delavcev, ki se je znal uveljaviti ob vsaki priliki. Bodi mu ohranjen blag spomin, preostalim naše sožalje!

— Opozorilo učiteljskim društvom in šolskim vodstvom. Vsem učiteljskim društvom razpošljemo te dni okrožnice tičoč se mladinskega lista »Zvonček«. Prosimo učiteljska društva, da razpošljejo to okrožnico takoj vsem šolskim vodstvom s priporočilom, da upoštevajo naši člani na šolah predlog v okrožnici in se z vso vneto nemudoma lotijo dela za dobro stvar. Šolska vodstva pa opozarjamo, da priložimo položnice prvi številki »Zvončka«.

— Naročnike »Zvončka« obveščamo, da izide prva številka prihodnjega teden.

— Učiteljski koledar. Kdor bi se reflektiral na koledar, naj ga odslej naroči pri knjigarni Učit. tiskarne, ker smo mi drugo naročilo že zaključili.

— Posnemanja vredna požrivovalnost. Zdi se nam umestno, da objavimo vsebino dopisnice, ki nam jo je pisal bla-

gajnik laškega uč. dr. Glasi se: »Nakažem Vam danes za rezervni fond 400 Din, in sicer od vsakega člana laškega učiteljskega društva po 5 Din z željo, da nas posnemajo tudi druga okrajna učiteljska društva. — Opozoriti bi bilo treba druga društva ravno v tem času, ko sestavljajo proračune na svojih glavnih letnih zborovanjih, da naj ne pozabijo na prostovoljni organizacijski davek. — Če gre to pri nas, zakaj bi pri drugih društvih ne šlo.« Priporočamo vsem društvom, naj si vzamejo to postopanje v vzgled, kajti resnici na ljubo moramo povedati, da se zadnji čas precej pozablja na rezervni sklad.

— Popravek. V zadnjem poročilu o zborovanju učiteljskega društva za Maribor in bližnjo okolico se pomotoma natisnila cela 6. resolucija, ki se pravilno glasi tako-le: Da se je nadomestila obojela učna moč na dekliški meščanski šoli I., je bila tja začasno premeščena učiteljica dekliške osnovne šole IV., obenem vadniške šole državnega ženskega učiteljskega. Na tej šoli je bila začasno nastavljena učiteljica dekliške osnovne šole II., njo pa nadomestuje suplentinja. UJU naj posreduje pri višjem šolskem svetu, da se ne godijo več take premestitve, radi katerih trpi obenem več šol.

— Poziv vsem članom ljubljanskega učiteljskega društva. Društveno leto 1923/24. se bliža koncu, a računi društvene blagajne še vedno niso popolnoma čisti. Precejšnje je število onih tovarišev in tovarišic, ki se v teh kritičnih časih, ko moramo vsi trajno in čuječe stati na straži v boju za naše pravice, ne zavdajo dolžnosti napram društvu in Poverjeništvu in posredno napram vsej organizaciji. Le finančno dobro stoječa organizacija lahko krepko deluje za uspeh in dobrobit vsega stanu. Zato pozivamo vse članstvo, ki za leto 1923. še ni poravnalo članarine, naj isto vsaj tekom januarja 1924 poravnajo, da društveni blagajnik lahko sestavi obračun s centralnim blagajnikom. V nasprotnem slučaju bo odbor primoran na prihodnjem zborovanju prečitati javno imena dotičnih članov, ki še niso poravnali za leto 1923. niti pare.

— Okrajna učit. društva opozarjamo, da poverjeništvu javijo društvene odbore za i. 1924, kar naj store tajniki takoj po občnem zboru.

NAROČNIKE KOLEDARJA, ki še niso poslali naročnine, prosim, da to store nemudoma, da zadošimo obveznosti napram založništvu. Naj bo to zadnji opomin!

REZERVNI SKLAD. V smislu sklepa pokrajinske skupščine v Ptujju je prevzel te dni posle upravnika rezervnega sklada glavni blagajnik. Vse pošiljke je torej odslej naslavljal na naslov »BLAGAJNIŠTVO UJU, POVERJENIŠTVO LJUBLJANA, UČITELJSKA TISKARNA. Pošiljke označite z opombo »Rezervni sklad«.

GLAVNI BLAGAJNIK.

## Zbirka knjig

za centralno knjižnico Pov. UJU.

—ck V Ljubljani ima Pov. UJU svojo centralno knjižnico, ki ji je namen zbrati vse slovenske pedagoške knjige in liste, t. j. vsa bibliografsko važna slovenska dela in knjige, od prvega abecednika do najnovejšega slovenskega pedagoškega dela; torej slovenskih, ki zadevajo šolstvo in pedagogiko.

V drugi vrsti se omejuje zbirka na jugoslovansko literaturo te vrste in v tretji vrsti na zbirko pedagoških del tuje literature in drugih knjig.

Posebno pozornost ima posvečati tudi mladinski literaturi, da bi lahko ob priliki služila našim kulturnim in literarnim delavcem na tem polju.

Poleg tega pa zbira centralna knjižnica tudi leposlovne knjige, da jih bo potem oddajala šolskim javnim ljudskim knjižnicam, ki jih bo treba ustanavljati in organizirati po vseh šolah, posebno v obmejnih krajih; tudi odvisne mladinske knjige bo dala šolarskim ali mladinskim knjižnicam na šolah.

Koliko knjig razpada v podstrešjih in koliko jih leži neizrabljenih v omarah, ki bi na pravem mestu lahko mnogo koristile prosveti naroda. Marsikatera stara šolska ali pedagoška knjiga ali časopis roma ravno pri učiteljsstvu v peč, a morda ravno ono delo manjka v naši centralni knjižnici Pov. UJU in bi lahko knjižnico izpopolnjevalo.

Učiteljsstvo bi lahko mnogo tega blaga otelo v korist naroda in bi s pomočjo knjižnične centrale prav s temi knjigami dvigalo prosveto naroda.